

Josep Palou, autor de 'La gallina cega', la novel·la de més èxit de l'estiu literari a Balears

"He tocat un tema latent en aquesta illa"

Josep Palou (Palma, 1963), professor d'institut de FP, ha escrit la seva primera novel·la i és tot un èxit. Anticatalanistes rabiosos, català estàndard, col·loquial i castellà tot mesclat, humor, intriga, sexe, violència i tot dins una reivindicació nacional-lingüística. Això i més és *La gallina cega*.

La gallina cega s'ha convertit en una mena de petit best-seller?

—La veritat és que no sé exactament com van les vendes en general. Aquí, a Mallorca, sé que van bastant bé. Una dada concreta és que a la Fira del Llibre vaig ser el número 1 en venda de narrativa catalana, segons el dossier de premsa que feia l'organització. La veritat és que em sap un poc de greu això de vendre més llibres que no autors més importants que jo.

—¿Com se li ocorre fer una novel·la amb registres de la llengua diferents, estàndard per al narrador, col·loquial mallorquí per als diàlegs i, fins i tot, introduint el castellà?

—És una cosa que tenia moltes ganes de fer. He llegit la novel·la negra que llegeix tothom, tant dels Països Catalans com de la resta de l'estat, autors com Montalbán, Antoni Serra i tota aquesta gent. Sempre hi trobava l'emperò que, per exemple, Montalbán deixa de banda la llengua catalana als seus personatges, com si fos una llengua extingida i a Barcelona únicament es parlàs l'espanyol; per altra banda, hi ha escriptors catalans de novel·la negra que deixen de banda el conflicte lingüístic i tots els seus personatges s'expressen absolutament en català, des d'un xorissos navakero fins a un policia. Jo crec que la realitat no és aquesta, encara que no m'agradi, ja que els registres lingüístics depenen dels col·lectius que utilitzen la llengua: els xorissos xerren el foraster i la majoria de policies també; en canvi, el poble normal xerra el català, encara, i el castellà de moment. M'interessava sobretot reflectir aquesta situació lingüística. És a dir, he volgut reflectir el més fidelment possible la realitat que jo veig, com estan les coses culturalment aquí.

—Vostè també ha introduït a la seva novel·la les referències geogràfiques pròpies de Palma, ¿no és un problema a l'hora d'entendre la novel·la fora de Mallorca?

—No, perquè si no utilitzes referències

concretes la cosa pot quedar molt estantisa, perquè ningú no sap on passa l'acció. Pels comentaris que m'han arribat, el fet de localitzar geogràficament l'acció de la novel·la a llocs concrets de Palma ha agradat molt. M'imagin que als lectors de la resta dels Països Catalans els agradarà veure com es mouen els personatges en una ciutat que no és la seva.

—Vostè introdueix dins la novel·la una considerable càrrega ideològica. Sembla que hagi volgut, amb bones dosis d'humor i d'ironia, cridar l'atenció sobre la situació d'anormalitat lingüística a Mallorca, ¿és així?

—D'alguna manera sí. Crec que ha arribat el moment de denunciar aquestes coses. No podem pensar que pel fet que existeixi una literatura catalana tot va bé. Crec que tota la societat ha de canviar perquè poguem sobreviure com a poble. Des d'un punt de vista humorístic, i sabent que és una novel·la que no guanyarà mai el Nobel, sí que tenia ganes de denunciar la nostra situació.

—En la denúncia de l'anormalització lingüística que es pateix, vostè fins i tot introdueix personatges reals de la vida mallorquina coneguts per les seves posicions contra la normalització del català a Mallorca.

—Sí, ho vaig fer per a donar més versemblança a la història. Una de les alegries que he tingut ha estat que el personal secessionista-espanyolista d'aquí sé que s'han sentit bastant indignats amb aquesta novel·la. Fins i tot a la presentació hi va venir un dels principals titelles del moviment espanyolista per a dir-ne la seva, a fer veure com si no passàs res, a dir que no importava que s'hagués publicat la novel·la, cosa que és una evident contradicció.

D'altra banda, sé que a molts mallorquins els ha agradat la novel·la, sense ser gent que tinguin una ideologia catalanista o que estiguin acostumats a llegir en català, i

això és perquè jo he procurat fer una novel·la divertida, sense sobredosi d'ideologia.

—El protagonista de la novel·la, Bernat Cloquell, ¿és la personalització amb aparença còmica, a vegades patètica, de la manca de consciència del poble mallorquí?

—En Bernat Cloquell és la gallina cega de la història. És un personatge contínuament agredit des de moltes bandes, des del punt de vista cultural sobretot. I ell no es dona per al·ludit, es deixa agredir. Malauradament encara queden mallorquins com en Bernat Cloquell: un personatge simpàtic però molt negatiu. Un personatge a superar per la supervivència de la personalitat mallorquina.

—¿Li ha sorprès la incidència que ha tingut la seva novel·la, no només per l'èxit de vendes, sinó pel fet que se'n parli molt?

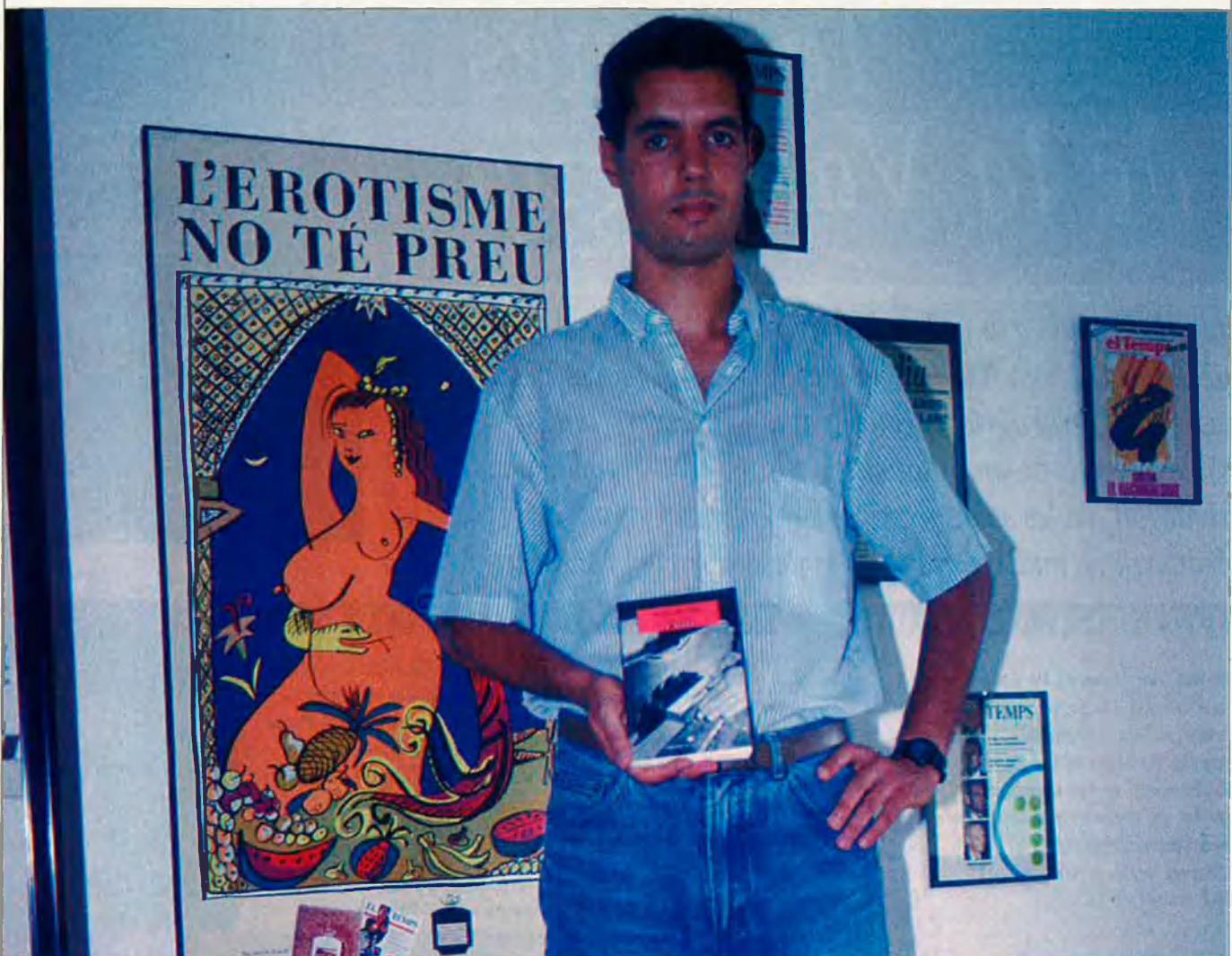
—Sí, realment sí. Deu ser que he tocat un tema latent en aquesta illa i que ningú no havia tocat tan explícitament.

—¿Què tal s'han portat amb la seva novel·la els crítics?

—Estic preocupat perquè les crítiques que m'han fet a EL TEMPS i a l'Avui crec que no han captat el més important de la novel·la. La crítica de l'Avui es fixa molt en les qualitats idealistes del protagonista, quan és un cap de fava i un impresentable; graciós i simpàtic, però extremadament negatiu. I després, a la vostra revista, EL TEMPS, el crític es va fixar molt en l'aspecte formal, em retreu que l'estructura és una mica deficient. Jo li admet aquesta crítica, però em sap greu que no parlàs dels registres lingüístics, ni de la càrrega ideològica; era una crítica massa asèptica, crec jo.

—El fet d'utilitzar els dos registres i mesclar també la llengua castellana, ¿li ha suposat alguna crítica negativa?

—Bé, de fet vaig assistir, com a públic, a un col·loqui sobre novel·la negra, en el qual participaven Maria Antònia Oliver i

"La normalització lingüística comporta necessàriament l'anormalització del castellà."

PERE CARMONA

Jaume Fuster, entre d'altres, i em digueren que havien rigut molt amb la meua novel·la però que mai no haguessin utilitzat els mateixos registres que jo perquè trobaven que era espantosa la novel·la i que en feia pràcticament impossible la traducció. Jo discrep d'aquestes opinions perquè pens que la novel·la negra ha de reflectir una realitat, i en aquest cas es tractava de denunciar el que és anormal dins la nostra cultura. M'agradaria que arribàs el dia que no s'entengui aquesta novel·la, que les paraules que hi ha en castellà fos com si estiguessin en francès o italià i requerissin de traduccions a peu de pàgina per entendre-les.

—Vostè que és professor i que, per tant, disposa d'un bon observatori sociològic, ¿com veu la situació del català a Mallorca, que és el tema latent bàsic de la seva novel·la?

—És evident que l'ús social del català està en un moment bastant crític. La joventut, sobretot a Palma, s'aboca d'una

manera descarada cap al castellà. Ningú no els posa cap emperò i no hi ha ningú que els digui que així no van bé... Per aquesta banda existeix un clar perill. De tota manera, jo sempre confii en el sentiment tel·lúric de poble que, si s'apliquen els mecanismes adequats, es pot fer reviscolar. Els nostres dirigents, pensadors, intel·lectuals, haurien d'exercir com a catalans les vint-i-quatre hores del dia, prendre una postura clara sobre aquest fet i denunciar la trampa del biligüisme: fer veure que l'única llengua que tenim és el català i que el castellà, a poc a poc, l'hem d'anar anormalitzant. La normalització lingüística comporta necessàriament l'anormalització del castellà.

—¿Què tal les seves relacions amb el món literari?

—No en tenc pràcticament cap de relació, amb aquest món. No m'agrada. Vaig anar a un col·loqui al qual em convidaren —supòs que perquè volien cares noves, perquè són sempre els mateixos— i

no crec que em tornin a convidar a cap.

—¿I això?

—...és que vaig cantar-los les quaranta, i els hi va caure molt tort.

—¿...?

—Vaig dir-los, a Antoni Serra i Gabriel Galmés en concret, que no complien prou en la defensa de la nostra cultura i del nostre país perquè col·laboren amb els diaris forasters de Ciutat escrivint en foraster; i això no ens ho podem permetre. Un llibre en català el llegeixen 3.000 persones i un article en castellà en un diari 50.000, per tant fan més per l'espanyolització que per la cultura catalana.

—Després de l'èxit, la pregunta obligada: ¿ha nascut un escriptor?

— Jo sóc professor i m'agrada la meua feina. Ara sembla com si estàs quasi obligat a fer una altra novel·la; tothom m'ho demana. Bé, potser m'estavelli però he decidit provar-ho.

Miquel Payeras